

(СССР XXIV съезин
Директиваларыттан)

СССР КИМ СЪЕДИН
УУРАДТАРЫН-ОЛХХО

БИНИГМ КОРР.

Оттоорун быланна толоруллуохтаах

СССР-и раийномун биоретук уонга райсовет исполкомуч холбоһуутаах хуулиахтары оройуон нэхостарын дөһнэ сооһотуя оттоһотуута бодинамичтескай муоталанындарыҕа аналсатан күүһү биэрээри кулуксуна түстүгүн дууһаастатар.

[illegible]

Бард Марк сатаман нямхоз (бырабыдыланыа председателе С. Дамин) отгондун графикта 51,8, оттон сыллаары ыы-
наны 46,7 бырабыдан арз тохорон ордун нямнах кедиртү-
нээ.

Айтаруунга социалистический куоталааны ийаимындарынан
«бурууска» атынан соххог дартылына. Соххогга ССРП рай-
комун улунга райсовет исполкомун кобо сундьяр Юнына Эн-
дара ооге тугул хаадырылынына.

Бүрөө уотга илгээхөм бэры хайзайныгтыбалар салдэгхыгты-
рыттан сүрөөнүм сүлзлабы былааныг хайзан да тэмөрөлдөрүн
илдүүндэ. Огтообун тэтүмэ ардахтвух да хүнээрэгэ нэмтатыл-
ла сүлзтвух. Сүлзүгэ эбн айналыг быһааныгтыгч былыгы, ла-
быгтаны бөтөрөөһини, хомуһу бааһыны, уу отун ходуһуу нэм-
тат күһүн өсөө бүүсүн тэрилнэхтөөх.

[illegible]

Балабан мыйын 9 күнэ—Болгария национальнай
бырааһынныгы

Востарын эдэр ыгчата правительстве улахан байцамтгунал үнэм хайрмашыгчиг тогруктанэр. Үөрэнзэчигчиг сардыг, днэг илгаштарга үөрэнэлэр. Кинилэри үрдүг квалификациягч преподавателэр үөрэтэлэр.

Дойдута нојует үөрөбүрүнүн систематын реформатын
орукка кыһтаран ыамчалар.

СНИМКИ: Девин куорат оскулатыгар,
Централфавр - ССТА фотолара.

1931 снлдаахы Бостно
нэиллэгийн учасататар «Ны-
был Мырыда» нодхоз тэрч-
либт. Мырыда нодхоз бо-
лудэллнн буолта. Оого-
лорго бидлнгийн Сөгөвсөп
нэиллэгийн территорията
Бостно, Хагылы, Аюулар
тэиллэктэрин Амматэды
учасастарынан буолда.
Ханнык дэвэни тосудар-
ственнай, общесуевннн тэ-
рилгэлэр суохтара. Ыллар
огчо-манна ыһыллы оло-
буттара. Осуолт, культур-
най-сырдатар тэрилгэлэр,
медуннкт, эргннн төчмэлэрэ
суохтара.

1932 снлдаахха үлдэвч-
тэр депутаттарыг оройбуон-
ваады Советын Исполкомун
председателэ Николай Дам-
тренич Сүбүрүүскай мин-
рэн тайчилаанньа мушгэдыг
ыгыран, манна ооторо ба-
ры учуастантар холбоён
бир нийэлнэк буудалшры-
гар бопшууос туруорбута.
Итинг олохтоох нийэлнэ-
нь улахан түрүүнч айма-
мыта, Онтон ила Соловьёв
изидиэгэ тэриллэбэтэ. Бу
пат, Аймага төрөөбүү, Ол-
тэбьскай революция бэт-
кы салларыгар соотскай,
партийнай үлэлэргэ анта-
найдыг кыттыбэт, үс үлүүс
водревномун председатели-
нэн үлдэбэт, 1920 снл-
даахха Верховнайд бэд-
дыыттарынаг кыттыбэт
коммунист Нестор Савин
Соловьёв аадын үлэитиги-
нан сибээстээн кыттыбэ-
бэтэ. Иккис боплурубунал
сага тэриллэн арэс тырт
ноххоотарм, табаркыты-
лары холбохунтааһын өгэ

1930 снлдаахтэ Матын
учаастагар тэрилтийтэ
«Сардага» колхоз. 1931
сыллаахха Волтыга учаас-
тагар Мырылада тэрилтийтэ
«Кыһыл Мырыла» колхоз
уонна «Харыйааах», «Кы-
һыл Амма», «Сайдыа»
ТСОЗ-тар хэлбэйсиюр.
113 ханайыстыҕалаах «Ас-
тономия 10 сыла» дэи-
бдэн колхоз тэрилтийтэ.
Саҥа тэрилтийтэ нэһиличчэ
уонна колхоз киин баһуеа-

из Мырыла. 313.

[illegible]

ШЫРЫЛА

лэрэгчтэр: Соёлу, загвар-
балабан, санхүүгийн ту-
тулгуушчид. 1943 онд
дахиад телефонийг нэвчээ,
радиоууд, киноустаншны,
электростанцыг үүсгэж бай-
вчлээ.

1981—1982 он 10 найма-
лаах бэлгэм, 50 мястуу-
лах доткомбинат тугуула-
х үйлдвэрлэлтэй, 1987 онд
сэлдэх аяны нийгэмлэгт са-
на ослуула дэх тугуу-
лзубута. Бу сэлдэр устала-
рыг эрхлэх сана хотонор,
нохкозтаахтар олоорой про-
вой дундээр тугуулабуута-
ра, 1951 сэлдэх «Айма-
ны 10 сэлд» нолхонд хэл-
болон, 153 хэлмүүмтэй ба-
длах бодогсүйбүт. Бирш-
аатын нолхонд гэрлэлбүт.

[illegible]

Билигч Солонгос ний-
днээс 600 корнээ өмч-
лөнхийлэх, 120 хайла-
нхыг бэлдэх, 160-аа бээ-
лээр бардагч чылаах. Партийн

тэрлэтэ 19 коммунистаах,
комсомольская тэрлэтэ
20-гэд тахса чиглэнэрх.
Барыта 34 коммунистичес-
кай үлдэ удиринта бээр.

Совхоза отделили 1140
маш, 1030 силы сүөлү-
лөх. Манна 10 трактор,
тыя хайаайметыбатын тү-
ахсааннаах араас массына-
дара үзэтиилэр. Оуде-
ние сүөлүтө барыта Мыр-
на бобуолэгэр сэтте зот-
чунат кистыыр. Бийыл ав-
томатия тарылыбета 50
силы туолуутун кереэ, 100
сүөлү кинерер сап хото-
нун, 20 муосталык арааны
олоххо ийилэрернэ үтэ и-
тыллар. Вилдиги Мырнала
рабочайдар, сүуусмалаах-
тар олерор аныгылы
тиниттэх 90-дан таха д-па-
лара, государственная, об-
щественная тарыттар баал-
лар.

Даспыт нийт нэгдүгээхчлэр устларьтэр :000-тан тахса гентар хөдүл уонка барына сирдэрэ сөмө оробуллан туһада сайаармалына. Ошон отдалыны номоньурдаах нийт нэгдүгээхчлэр хөдүлалара өссө эбэл илгээтэ. Нийт өлгөн үчүрүктүл хөдүлаларынан уонка :уулан сылдыһар столларынан ичинитинь төхтө бинр сайдар кэскидлээх отдалынынан буолла. Билгалуу суолунан 1200 тоһа чамэ бинорм, 200 уонка кэбик кылда. Отдалыны 50 тоһа үчүрүктүл барылаах 30 аты үчүрүктүл катердээх.

Мырала олахоохторо бо-
хуолэлэтэрэ тэрэллэһиңа «0
сылын үстатытар үдэ бари
салдааларыгар үлэһин сити-
һинтэһинилэр. Саха АССР
тэрэллэһиңа 50 сылын уон-
на Соловьев ирбэллэһэ үс-
кээһиңа 40 сылын өлүтүң
байлаларың тэрэллэһиңа бо-
хуолэлэтэрэ тэрэллэһиңа, өссө
нара көстүүдээх өлүтүтү
уонна произодитроһа сана
үрдүң ситиһинилэһиңа көр-
соро бигэ байлаларыңа
лаахтың, үрдүң өлүтүтү
лаахтың үлэһиңилэр.

П. НАСИЛЬЕВ

ЮРИДИЧЕСКАЯ КОНСУЛЬТАЦИЯ

Колхозаахтар Бүтүн Союстаады III Обществeнный халх
срестеринин ылыгалаабы: уонна быраап динэн хас би
СССР КК итинэн ССРС Министрда сын устатын тух
ран Советын 1969 жыл итинэн 28 дүүр, оттон колхоз
күнүдүн уураахтарынэн бигэргэтилинэ
бит колхоз Биримэрэниэй Устаабыгар
колхоз итинэн быраагыгар бифа-
рылаабыттара уонна бигэргэтидибит
тэрэ. Ринаахтар урут туттулла
бит Биримэрэниэй Устаабын курулу
бүтүөсүр баайда кэргэтиилэбиттэрэ.

[illegible]

Колхозтаахтар бырааптара

Техникада нутгал таймнан эбни төлөбүр, атын дааань
суох буюу тутун быраабалатын кытары материалтай көпүдөөһүннэр өгөхүд
билэспэтэх эбтер көмүскэнэр сред-
стволарынан хааччыллыбатах дэсн ту-
бааннаах үлөдэ туруоруудуо суос таах-
улаа олохтон тэр.

Көлхөө чиликенирин сыйналдантта
быраантара санаторийдарга, сиинидалан
дыктаттарнар культурнай сырдатар тэ-

Колхозтарга үлэ толобүрөө тэнгэ
гарантияланар. Бу гарантия зат бас
гараан СССР КН уонна ССРС Минис-
тердэрин Советын 1986 сыл ыам ыйын
18 күнүгэр ылыммыт «Общественный
производство сайдыытыгар колхозтаах-
тар материальной интэриэстэрин үрдү-
тэр туһунан» туураахтарынан: «Олохто-
мута ол кэнниттан Бирэнииритэй Ус-
тааһа үлэстэ таванна кыларидибыта. Ол дага үтү-
үөх буолуутун гай үлэ иһин, бастык түмүктөр иһин
уонна —ордук үрдүк толобур диин кристий-
бүдэлэрин туһунан колхозтаахтар үдэлэрэ иһин кө-
хүдүгэр диин майиттэй уонна хаачыстыбатынан ту-
оһаа иһин тулутууах төлөнөр. Колхозтаахтарга
обьектыаннаах үлэ сүүрүн, гарантированнай толобурун
рияталарга ыһтыһынат, ону тэнгэ үлэ
күнүн уһунун, сыныаһар пэм атыч да
көрүнтэрин быһаарыһынаа хааччылтас
Үлэ күннээһи бэрээдэгин, оробуа күнү
толобурдаах уоллускааны биэрһини кол-
хозтар бэвалэрэ быһаараллар, колхоз-
таахтар уопсай муһаахтарынан биһэр-
гэтэр ис бэрээдэк быраабылатыгар ил-
лэриллээлэр.

Хас биһэрдэн колхозтаах колхоз-
дыадалартын салайыһа кыһтар биһэр-
ба колхознай демократия торутуула
буолар. Кини колхоз салайаа итинэн
хонтуруоллуур органнарыгар быһаар

(Бүтүүтүн 4 стр. көр).

(Бүтүүтүн 4 стр. нэр).

(Бүтүүтэ. Иннин 3 стр. нэр).

дунд уонна быһбарданар, итиннэ он-
нун ортат састаабыгар иннэснэ туран,
салайар (хонтуруоллуур) функционалары
оллоххо киллэрингэ быһаччы кыттар
бырааптаах. Бу быраап колхоз салай-
татын үрдүкү ортала буолар. Колхоз-
таахтар уонсай мунууахтары үлэттэр
колхозтаахтар үс бэйэлэрингэ ыт-
тыларынан эмиэ олоххо киирэр.

Онно кинилэр колхоз олохун хайа ба-
дарар Өлбүрүөхүн дүүллүдэр итиннэ
онно этип киллэрэр кыахтаахтар.

Колхозтаахтар итиннэ тэҥэ дэки бу-
лунар итиннэ үлэттэр квалификация-
ларыт үрдэттэр бырааптаахтар. Олор
араас тосударствоннай үөрөх тэриэ-
дэрин иинэ ситиминэн тараахталаах.

лар. Кинилэр үөрэтэччилэринэн то-
дорууга бэйэлэрин киллэрингэ баар
сокуонунан көрүлүбүт араас чыгы-
ттыларын (үрдэттэри) үлэттэри
этигиннэ, эмиэ уопуска о.д.а. хыач-
чынан туран, үөрэттэрэ кыахталаах.
Колхозтар эмиэ кытталлар. Ону тэҥэ
иннэ араас көрүлүбүт агрополитичес-
най куруһуонтары, курстары, бастыт
опыт оскуолаларын о.д.а. аһа бэйэлэ-
рэ эмиэ үөрөх тэриэтигэр киир.

Уһаайба сирин, иннэхэ эбикти ха-
һаайыстыбатын тарыһага туһатар бы-
раап колхоз Бириннэринэй Устаабыт иннэ атын да нөмөттүн (оҕо төрөө-
хү-
42 ыстатыһатыгар көрүлүдэр. Уһаайба күтөр харчынан нөмө о.д.а.) туһанал-
быһылдыбыт кээмэйин, ону тэҥэ нөмө лар.

хаһаайыстыбата суоһуну уонна көтөрү
тутуу туорматын тутуһууну хонту-
руолааһын колхоз быраабыннан быһа-
тар сүктэриллэр.

Баар сокуонига сол түбүһүннөрөн,
колхозтаахтар ыһаабыстарынан, иннэ-
литтарынан, итэр кинини сүтэриһэн
нөмөт, ону таһынан хат буолууга уон-
на төрөөһүнүгэ пособие ыһааһар. Кол-
хоз киллэрингэ быстах нөмөт үлэттэр
дүүрү сүтэриһэ нөмөт туһаналлар.
Колхоз үбүн суотутар кинилэр сано-
рийдарга, сынныалан дьонлоругар пу-
тевка ыһааһар, социальнай страхова-
ние атын да нөмөттүн (оҕо төрөө-
хү-
42 ыстатыһатыгар көрүлүдэр. Уһаайба күтөр харчынан нөмө о.д.а.) туһанал-
быһылдыбыт кээмэйин, ону тэҥэ нөмө лар.

Культура, олох-дьаһах өтүгүннэ,
колхоз сүтэтигэр (нөмөт, тех-
ническай, туттар сөбүннэ) туһанар бы-
раап Бириннэринэй Устаабыт тохсунуу
дөһүннэ көрүлүдэр. Онно колхоз итэр
функционалары ыһааһааһар, колхозтаах-
тар культура, олох-дьаһах өтүгүннэ
уопуобуһуларын түһэриһэн, иннэлэр
доруобууларын бөһөргөтүүгэ уонна э-
хааһа өтүгүннэ итиннэ, ону тэҥэ тэҥ
сүтэриһэннэ киллэриннэллэр, пууна-
ры уларытан тутууга дьаһааһар сис-
темалара быһаарыллаллар.

А. ТВЕРДОВ,

юрист.

«Аспирант» сурунаал 1971 сыл
15 №-тэн.

Күндү аабааччылар!

**1972 сыллаах периодическай
бэчээккэ сурутуу балаһан ыйын
1 күнүттэн сабалланна.**

*Сурутууну бэчээт обществен-
най тарҕатааччылар, «Союз-
печать» агентства уонна
сибээс отделениелара ытталлар.*

КҮНДҮ ААБААЧЧЫЛАР,
*олохтоох, киин, республикатаа-
бы уонна кыраныысса таһынаа-
бы хаһыаттарга, сурунаалларга
суруттарарга тиэтэйн!*

КҮНДҮ

ААБААЧЧЫ!

«САҢА ОЛОХ»

хаһыакка

суруттардыҥ

дуо?

Сурутуу сыаната

биир сылга

3 солк 12 харчы.

БИҢИЭХЭ ҮӨРЭНЭ КИИРИНГ

Якутскайдааһы тыа хаһаайыстыбатын
техникум производствоттан тохтосо суох
манньа идэлэргэ кэтэхтэн үөрэтэр отде-
леннега үөрэнэччилэри ылар.

Агрономия—агрономтары бэлээннэр.

Зоотехния—зоотехниктары бэлээннэр.

Ойуур хаһаайыстыбата—ойуур хаһаайы-
стыбатын техниктарын бэлээннэр.

Эр дьон уонна дьахталлар төһө саватаах-
тарыттан тутууга суох ыһааһаллар. Аһыс
кылаастаах оскуоланы бүтэрбиттэр үөрэнэр
бөдүөхтөрө—4 сыл 6 ый, орто үөрэттээх-
тэртэ—2 сыл 6 ый. Аһыс кылаас үөрөх-
тээхтэр—бастамы курскка, өттөн төлөрү орто
оскуоланы бүтэрбиттэр үһүс курскка ыһаа-
лаллар.

ХОС БЫҤААРЫЫ: урукку сэгэ кылаас-
таах оскуолалары аһыс кылаастаах оскуо-
ларга уларытан тэрийбит. Итиннэ бүтэрбит
дьон билигин баар аһыс кылаастаах оскуо-
лалары бүтэрбиттэри кытта тэҥэ ыһааһал-
лар.

Үөрөххө ылар туһунан талбыт идэни аһа-
туран суруллар сайабыллыыһаа хос сыһа-
рылаллар.

а) үөрөх туһунан дьыһаах докумуон;
б) автобиография;
в) 268 №-дээх форманан медицинскай ыс-
пырааһа;

г) 3х4 кээмэйдээх (бэргэһэтэ, былаата
суох устуллубут) үс фотокарточка;

д) үөрөххө киирээччи үлэттэр соххоһун,
колхоһун, лесхоһун уонна да аһаа тэрийтэ-
дэрин салайааччыларын үлэтэ ыһааһын уонна
доруобууһун ыһааһын туран, бөһөргөт
рекомен-
дациялар;

е) производственной характеристика.
Аһыс кылаас үөрөхтээх, бастамы курскка

гар (дистант), математикага (тыһынан) тут-
тараллар. Орто үөрөхтээх, үһүс курскка кии-
рэр дьон нуучча тылыгар уонна литерату-
ратыгар (боячение) уонна химияга экза-
мэнигар туттараллар. Экзаменнар аһыс ы-
лаастаах эбэтэр орто оскуола программатын-
нан ыһааһаллар.

ХОС БЫҤААРЫЫ: үөрөххө киирээччи
кэтэхтэн үөрэтэр отделение көгүлүдэһиннэ,
иннэ иһирин экзаменнарыт олоһор сириттэн
чугас орто оскуолага туттарынан сол.

Экзаменнарга кыттарга көгүлүлөмүт дьон-
го уон күннээх уопуска бэриллэр (үөрөх
заведениетыгар барар уонна онтоа төдөрү
кэлэр биримэтин ааһаакка туран), үлэттэр
министэтигар хамнаһы төлөөбүннэ тура.

Якутскай куораттан чугас оройуоннартан
үөрэнэ киирээччилэр киирин экзаменнары
техникумга аһааһын 1—15 күннэригэр тут-
тараллар.

Нэтэхтэн үөрэнэргэ ыһааһыбыт үөрэнэч-
чилэргэ (ыһаа 80 солкуобайтан ардуга суох)
хамнастарын онуотан хааларан туран лабо-
раторнай-экзаменационнай сессия нөмүгэр
эбик уопуска бэриллэр: сыл аайы I уонна
II курстарга—30 календарнай күн III, IV,
V курстарга—40 календарнай күн бэриллэр.
Государственной экзаменнарытуттарымы кээ-
мэтэр эбик уопуска 30 календарнай
күн бэриллэр.

Докумуоннары уонна ыһааһыларын манньа
аадырыска ыһааһыт.

Чурапчы селота, райсовет исполкомун тыа
хаһаайыстыбатын управлениетын кадрга от-
делыгар.

ДИРЕКЦИЯ.

Эйэни бөһөргөтүү интэриэстэригэр

Үгүс дойдулар обществен-
ностара соторугабыт үгүс
дойдулар Арбаа Берлин туһу-
нан сөбүлэһиннэ идэни батта-
быттарын аһааһын туран көрүс-
түлэр уонна итиннэ Европада
итиннэ аһаа дойдуга эйэни
бөһөргөтүү дьаһалатыгар дьо-
һуһунаах хардыы быһааһыннан
сыһааһааһылар.

Бу сөбүлэһин Советскай
Союз эйэни бөһөргөтүү дьа-
һалатын интэриэстэригэр салыт-
тарарын өссө төгүл бөһөргөт-
тэ, дьон эттэ политбюроу «и-
лэнэ, Германия Бирр советскай
социалистическай партиятын
секретара К. Хагер. Бу СССР
Кини Комитетын уонна Совет-
скай правительство дьыһааһы
тас политикаларыт суотталаах
түмүгүннэ. Советскай Союз,
ГДР уонна социалистическай
бииргэ сомоһоһуу дойдуларга
эйлээһүннэ ыһааһын олоһуу
политикатын олоххо киллэрин-
гэ сыһааһаа суох охсуһуу-
ларын түмүгүннэ буолар.

Арбаа Берлин бөһөргөтүүтэр
түөрт өрүттээх сөбүлэһиннэ
илин баттаммыт күнэ, дьон
суруйар Болгария хамнаһа
«Работническо дело», Европа
дьаһалатыгар умнуллубат суолу
хаалларыһа. Онно Европа
киикигэр тыһааһын уонна по-
литическай нирсээн биир саз-

май кутталлаах көрдүрүннэ
туоратыһа ыһааһаах хардыы
оһоһулуна. Бу Советскай
Союз, ГДР уонна да аһаа со-
циалистическай дойдулар эйэ-
лээх политикаларынан ыһааһаа
буолар. Бу сөбүлэһин Европа
проблемаларыгар түрөөн түрөр
бөһөргөтүүтэр ыһааһыннан
улахан нөмөтү оһоһууһа дьон
суруйар —Венгрия хамнаһа
«Непсабадинг».

Арбаа Берлин туһунан сөбү-
лэһин Европага баар хайды-
һылары эйэлээх суолуһан
быһаарарга кыаһы уһааһын-
нарда дьон ГВССП председа-
тели сөбүлэһааһы Г. Велер
«Норддойче рундфунт»
Арбаа Германия радиостанция-
тыгар өһөрбүт интервьюу-
гар Г. Велер сөбүлэһиннэ
салиһааһыннэ Советскай
Союз киллэрибит улахан ы-
лаатын бөһөргөтэ. Германия
Федеративнай Республицатын
оборонатын министри Г.
Шмидт бу докумуон Иһааһын
уонна Арбаага дойдуларыннэ
ардыларыгар эһоһуһууһаах
аһаа сөбүлэһиннэ суолу
аһааһын дьоһуһунаах хардыынан
буолар дьон бөһөргөтэ.

СССР.

Редактор Н. П. СИДОРОВ.

Таптыыр кэрэһин, оһоһ
уонна аһааһын
ДМИТРИЕВ

Николай Васильевич
бу дьыл балаһа ыйын 3
күнүгэр үлэттэр эбээһин-
ини төлөрө сыһаа соһу-
мардык олбүтүт дьыһааһын
курутуһаа туран, таһаары-
тарыгар, бөһөргөтүүтэр
иһааһыннэрибит.

Кэрэһэ, аһаа,
аһааһуура.

Баһын нөһүмүтүн сөһу-
скай Советын исполкома,
сельсовет депутаты Дми-
триева Мария Егоровнага
иннэ таптыыр кэрэһэ

ДМИТРИЕВ
Николай Васильевич
соһумардык олбүтүтүн бө-
һөргөтүүтэр кутурбанын
тиэрдэр.

БИҢИГЭ ААДЫРЫСЫТ: Чурапчы сэлэһиннэга,
Карл Маркс ууһуһа 12 №-ро.

РЕДАКЦИЈА ТЕЛЕФОННАРА: редактор—0-89,
тыа хаһаайыстыбатын уонна культура, олох дьаһах
отделлара—0-90, уопсай отдел—0-91, типография—
0-91.

Редакцияга иһааһын суруһаа аадырыһы, араасан-
ныаны, ааты, аһа аһааһын тоһоһу суруллуоһааһа.